

МЕТОДИКА
визначення об'єму необлікованого пального

Загальні положення

1. Ця Методика розроблена з метою встановлення фактів здійснення ліцензіатами – суб'єктами господарювання, які отримали ліцензію на право виробництва, оптової або роздрібною торгівлі паливом або на право зберігання пального, ліцензію на право зберігання пального виключно для потреб власного споживання та/або промислової переробки, зберігання та/або реалізації необлікованого пального, встановлених контролюючим органом під час перевірки та зафіксовані в акті такої перевірки або у рішенні суду, яке набрало законної сили.

2. Терміни, що вживаються у цій Методиці, мають таке значення:

1) акцизний склад – приміщення або територія на митній території України, де розпорядник акцизного складу провадить свою господарську діяльність шляхом вироблення, оброблення (перероблення), змішування, розливу, навантаження-розвантаження, зберігання, реалізації пального;

2) контролюючий орган – ДПС та її територіальні органи;

3) облік нафти і нафтопродуктів – операція, яка проводиться на підприємстві під час технологічного процесу і яка полягає у визначенні об'єму, об'єму за температури 15°C та/або маси нафти або нафтопродуктів для подальших облікових операцій;

4) облік газу скрапленого – операція, яка проводиться на підприємстві під час технологічного процесу і яка полягає у визначенні об'єму та/або об'єму при 15°C та/або маси газу скрапленого для подальших облікових операцій;

5) обсяг необлікованого пального (за кодом товару (продукції) згідно з УКТЗЕД) – додатне значення різниці між фактично наявним на акцизному складі обсягом пального, який встановлений контролюючим органом та обсягами відповідного пального, зареєстрованого у системі електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового (далі – СЕАРП та СЕ);

б) паливо – нафтопродукти, скраплений газ, паливо моторне альтернативне, паливо моторне сумішеве, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, інші товари, зазначені у підпункті 215.3.4 пункту 215.3 статті 215 Податкового кодексу України.

Терміни «витратомір-лічильник (витратомір)», «рівнемір – лічильник рівня пального у резервуарі (рівнемір)», «електронні засоби зв'язку», «резервуар», «Реєстр» вживаються у значеннях, наведених у Порядку ведення Єдиного державного реєстру витратомірів-лічильників і рівнемірів – лічильників рівня пального у резервуарі, передачі облікових даних з них електронними засобами зв'язку до контролюючих органів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2017 р. № 891 (Офіційний вісник України, 2017 р., № 95, ст. 2901) (далі – Порядок введення реєстру).

3. Для контролю наявності пального на акцизних складах, в яких здійснювалось приймання, зберігання та відпуск пального, матеріально відповідальні особи повинні здійснювати вимірювання кількості пального щодоби (щодобовий облік обігу пального), за допомогою рівнемірів (рівнемірів-лічильників) відповідно до Порядку ведення реєстру.

4. Розпорядники акцизних складів надають ДПС та її територіальним органам зведені за добу підсумкові облікові дані щодо обсягів обігу (отримання/відпуску) та залишків пального на акцизному складі пального за формами, затвердженими наказом Мінфіну від 27 листопада 2018 р. № 944, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 2 січня 2019 р. за № 4/32975.

Відображення технологічних операцій ведеться за марками пального.

Методи та засоби визначення маси та об'єму нафти і нафтопродуктів

5. Облік нафти та нафтопродуктів суб'єктами господарювання, які працюють за цією Методикою, ведеться в одиницях маси.

Окрім того, облік пального, зазначеного у підпункті 215.3.4 пункту 215.3 статті 215 Податкового кодексу України, розпорядниками акцизних складів ведеться в одиницях об'єму, приведених до температури 15° С.

Водночас в бухгалтерському обліку облік пального дозволяється вести в одиницях об'єму за фактичної температури та/або в одиницях маси.

6. Засоби вимірювальної техніки (далі – ЗВТ) визначення маси та об'єму нафти і нафтопродуктів:

1) до категорій законодавчо регульованих ЗВТ згідно з Переліком категорій законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що підлягають періодичній повірці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 р. № 374 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 46, ст. 1492), які застосовуються за цією Методикою, відносяться:

автоматичні зважувальні прилади:

прилади автоматичні для зважування дорожніх транспортних засобів в русі та вимірювання навантажень на вісь;

залізничні платформні ваги;

автомобільні цистерни для нафтопродуктів;

густиноміри (нафти та нафтопродуктів;
лічильники, витратоміри, а також системи для безперервного та динамічного вимірювання кількості рідин (крім води);
матеріальні міри довжини (рулетки з вантажем (лотом) та метроштоки);
неавтоматичні зважувальні прилади;
манометри та інші засоби для вимірювання тиску і вакууму;
паливороздавальні колонки для заправки автомобілів: світлими нафтопродуктами, мастилами;
рівнеміри;
стаціонарні резервуари для комерційного обліку: нафти та нафтопродуктів (горизонтальні та вертикальні циліндричні);

2) до категорій законодавчо регульованих ЗВТ згідно з вимогами Технічного регламенту щодо неавтоматичних зважувальних приладів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1062 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 102, ст. 3524), Технічного регламенту законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 січня 2016 р. № 94 (Офіційний вісник України, 2016 р., № 16, ст. 624), та Технічного регламенту засобів вимірювальної техніки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 163 (Офіційний вісник України, 2016 р., № 21, ст. 830), які застосовуються за цією Методикою, відносяться:

автоматичні зважувальні прилади (прилади автоматичні для зважування дорожніх транспортних засобів в русі та вимірювання навантажень на вісь, залізничні платформні ваги);

автомобільні цистерни для нафтопродуктів;
густиноміри (нафти та нафтопродуктів);
вимірювальні системи для безперервного і динамічного вимірювання кількості рідин, крім води (лічильники, витратоміри, а також інші системи для безперервного та динамічного вимірювання кількості рідин, крім води);
матеріальні міри довжини (рулетки з вантажем (лотом) та метроштоки);
неавтоматичні зважувальні прилади;
манометри та інші засоби для вимірювання тиску і вакууму;
вимірювальні системи для безперервного і динамічного вимірювання кількості рідин, крім води (паливороздавальні колонки для заправки автомобілів: світлими нафтопродуктами, олівами);

рівнеміри;
стаціонарні резервуари для комерційного обліку: нафти та нафтопродуктів (горизонтальні та вертикальні циліндричні);

автоматизовані системи контролю і обліку енергетичних і матеріальних ресурсів (нафти та нафтопродуктів) для електромеханічних систем;

автоматизовані системи контролю і обліку енергетичних і матеріальних ресурсів (нафти та нафтопродуктів) для електронних систем або систем, що містять програмний продукт;

цистерни залізничні;

3) до категорій ЗВТ не регульованих законодавчо, які застосовуються за цією Методикою, відносяться:

- вимірювачі та перетворювачі температури;
- танки суден;
- цистерни залізничні під час їх експлуатування;
- мірники металеві еталонні.

7. ЗВТ мають застосовуватися з додержанням вимог, зазначених в експлуатаційних документах відповідних ЗВТ.

Визначення маси та об'єму нафти і нафтопродуктів

8. Для визначення маси та об'єму нафти та нафтопродуктів можуть використовуватися прямий метод статичних вимірювань, непрямий метод статичних вимірювань, прямий метод динамічних вимірювань, непрямий метод динамічних вимірювань, непрямий метод заснований на гідростатичному принципі відповідно до вимог ДСТУ 7094:2009 «Маса нафти та нафтопродуктів. Загальні вимоги до методик виконання вимірювання».

Зазначеними методами об'єм та маса нафти та нафтопродуктів визначаються у стаціонарних резервуарах, залізничних цистернах, танках суден, мірах повної місткості (автоцистерни, причепи-цистерни, напівпричепи-цистерни), а також за допомогою об'ємних та масових лічильників.

Маса нафти та нафтопродуктів визначається також у залізничних та автоцистернах зважуванням на автоматичних та неавтоматичних зважувальних приладах.

Визначення маси та об'єму нафти і нафтопродуктів здійснюється згідно з вимогами Інструкції про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затвердженої наказом Мінпаливенерго, Мінтрансзв'язку, Мінекономіки, Держспоживстандарту від 20 травня 2008 р. № 281/171/578/155, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 2 вересня 2008 р. за № 805/15496.

Втрати нафтопродуктів у межах затверджених Норм втрат нафтопродуктів під час їх приймання, зберігання, відпуску, перевантаження та транспортування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 686 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 65, ст. 2102) (далі – Норми втрат), визначаються для кожного резервуара та зараховуються на операційні витрати в бухгалтерському обліку суб'єкта господарювання.

Втрати нафтопродуктів встановлені відповідно до Норм втрат, враховуються у визначені фактично наявного обсягу нафти і нафтопродуктів.

Методи та засоби обліку скрапленого газу

9. Облік скрапленого газу суб'єктами господарювання ведеться в одиницях об'єму та/або маси.

Результати вимірювань об'єму скрапленого газу приведенного до температури 15°C використовуються для ведення обліку обігу скрапленого газу згідно з вимогами Податкового кодексу України та Порядку ведення реєстру.

Порядок бухгалтерського обліку скрапленого газу встановлюється обліковою політикою суб'єкта господарювання, яка розробляється та затверджується відповідно до норм законодавства.

В місцях роздрібної торгівлі ведеться облік фактично відпущеного об'єму скрапленого газу, при цьому об'єм відпущеного скрапленого газу вважається об'ємом приведеним до 15°C.

Відображення технологічних операцій ведеться за марками скрапленого газу.

10. ЗВТ скрапленого газу:

1) до категорій законодавчо регульованих ЗВТ скрапленого газу, які застосовуються за цією Методикою відносяться:

автоматичні зважувальні прилади: прилади автоматичні для зважування дорожніх транспортних засобів в русі та вимірювання навантажень на вісь;

залізничні платформні ваги;

мірники еталонні для визначення дози наливу скрапленого газу з газороздавальної колонки;

густиноміри скрапленого газу;

лічильники, витратоміри, а також системи для безперервного та динамічного вимірювання кількості рідин (крім води);

неавтоматичні зважувальні прилади;

манометри та інші засоби для вимірювання тиску і вакууму;

паливороздавальні колонки для заправки автомобілів скрапленого газу;

рівнеміри;

стаціонарні резервуари для комерційного обліку скрапленого газу (горизонтальні циліндричні);

2) додатково до категорій законодавчо регульованих ЗВТ скрапленого газу, які застосовуються за цією Методикою відносяться:

автоматизовані системи контролю і обліку енергетичних і матеріальних ресурсів (скрапленого газу) для електронних систем або систем, що містять програмний продукт;

цистерни залізничні для скрапленого газу;

3) до категорій ЗВТ скрапленого газу нерегульованих законодавчо, які застосовуються за цією Методикою відносяться:

вимірювачі та перетворювачі температури;

танки суден;

резервуари сферичні.

11. Для визначення маси скрапленого газу при операціях приймання, зберігання, відпуску та транспортування можуть використовуватися:

- прямий метод статичних вимірювань;
- непрямий метод статичних вимірювань;
- прямий метод динамічних вимірювань;
- непрямий метод динамічних вимірювань.

Вибір методу визначення маси скрапленого газу залежить від технічних можливостей та наявності ЗВТ, на місці проведення технологічної операції.

Визначення маси та об'єму газу скрапленого здійснюється згідно з вимогами Інструкції про порядок приймання, зберігання, відпуску та обліку газів вуглеводневих скраплених для комунально-побутового споживання та автомобільного транспорту, затвердженої наказом Мінпаливенерго від 3 червня 2002 р. № 332, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 24 квітня 2003 р. за № 331/7652.

Норми втрат скрапленого газу розраховані відповідно до ГСТУ 320.00149943.016-2000 «Гази вуглеводневі скраплені. Методика розрахунку втрат», враховуються у визначенні фактично наявного обсягу скрапленого газу.

Визначення об'єму необлікованого пального

12. У випадку перевищення на акцизному складі фактично наявного обсягу обігу або залишків пального у порівнянні із обсягами, які зареєстровані у СЕАРП та СЕ більш як на 5 відсотків (для скрапленого газу (пропану або суміші пропану з бутаном), інших газів, бутану, ізобутану, на які встановлено однакові ставки акцизного податку, – більш як на 15 відсотків) чи більш як на 2 відсотки об'єм відповідного резервуара, такий об'єм пального вважається необлікованим.

У випадку зберігання пального виключно для потреб власного споживання та/або промислової переробки, перевищення залишків пального у порівнянні із обсягами, які зареєстровані у СЕАРП та СЕ більш ніж на 10 відсотків обсягу залишків пального, такий об'єм пального вважається необлікованим.

Пальне, виявлене контролюючим органом під час перевірки, що знаходиться в місцях зберігання пального, які не зареєстровані як акцизні склади у системі електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового відповідно до статті 230 Податкового кодексу України, у тому числі з урахуванням підпунктів 14.1.6 та 14.1.7 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України, вважається необлікованим.
